

SAURASHTRA UNIVERSITY

Academic Section

University Campus, University Road,
Rajkot – 360005

Phone No.: (0281) 2578501 Ext. No. 202 & 304
FAX No.: (0281) 2576347 E-mail Id: academic@sauuni.ac.in

નં.એકે/ ૧૭૫૧ /૨૦૨૩

તા. ૧૪/૦૯/૨૦૨૩

Indian Knowledge System (IKS)

પરિપત્ર:-

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટીની નોન-કાઉન્સિલ અંતર્ગતના સ્નાતક કક્ષાના અભ્યાસક્રમો ચલાવતી સંલગ્ન કોલેજો/માન્ય સંસ્થાઓના આચાર્યશ્રીઓ/વડાઓને આથી જાણ કરવામાં આવે છે કે, NEP-2020 અંતર્ગતના રાજ્ય સરકારશ્રીના ઠરાવ તા.૧૧/૦૭/૨૦૨૩ તેમજ ત્યારબાદ તા.૨૭/૦૭/૨૦૨૩ના રોજ પ્રકાશિત થયેલ સ્ટાન્ડર્ડ ઓપરેટિંગ પ્રોસિજર(SOP) તેમજ ત્યારબાદ તેને આનુસંગિક આવેલ તમામ સુધારા/વધારા મુજબના Indian Knowledge System (IKS) બાસ્કેટમાં,

- (૧) શ્રીમદ્ ભગવદ્ ગીતા
- (૨) Indian Entrepreneurs and Industrial Management
- (૩) Bhagvadgita and Management
- (૪) Bhartiya Nari Ratno
- (૫) Bhartiya Sanskar Parampara
- (૬) Bhartiya Udhogpatio and Udhog Vyavsthapan
- (૭) Vedic Mathematics
- (૮) Cultural Heritage of Indian Tribals
- (૯) બાબાસાહેબ ડૉ. બી.આર.આંબેડકરનું જીવન અને દર્શન
- (૧૦) ભારતીય બંધારણમાં માનવ અધિકારો અને ફરજો

ઉક્ત વિગતે હાલમાં કુલ ૧૦ વિષયો તથા અભ્યાસક્રમો IKS અંતર્ગત ઉમેરવા માટે એકેડેમિક કાઉન્સિલ તથા સિન્ડિકેટની બહાલીની અપેક્ષાએ મંજૂર કરવા માન.કુલપતિશ્રીને કરાયેલ ભલામણ માન.કુલપતિશ્રીએ મંજૂર કરેલ હોઈ, સંબંધિત તમામે IKSના ઉપરોક્ત અભ્યાસક્રમોની અમલવારી કરવાની રહેશે.

(મુસદ્દો કુલસચિવશ્રીએ મંજૂર કરેલ છે.)

બિડાણ:- ઉક્ત અભ્યાસક્રમ (સોફ્ટ કોપી)

સહી/-

(ડૉ. એચ.પી.રૂપારેલીઆ)

કુલસચિવ

રવાના કર્યું

૧૪/૦૯/૨૩
એકેડેમિક ઓફીસર

પ્રતિ,

નોન-કાઉન્સિલ અંતર્ગતના સ્નાતક કક્ષાના અભ્યાસક્રમો ચલાવતી સંલગ્ન કોલેજો/માન્ય સંસ્થાઓના આચાર્યશ્રીઓ/વડાઓ તરફ રવાના..

નકલ જાણ અર્થે રવાના:-

૧. માન.કુલપતિશ્રી/કુલસચિવશ્રીના અંગત સચિવ

નકલ રવાના (જરૂરી કાર્યવાહી અર્થે):-

૧. નોન-કાઉન્સિલ અંતર્ગતની વિદ્યાશાખાઓના ડીનશ્રીઓ/અધ્યક્ષ ડીનશ્રીઓ
૨. નોન-કાઉન્સિલ અંતર્ગતની વિદ્યાશાખાઓની વિવિધ વિષયોની અભ્યાસ સમિતિઓના ચેરમેનશ્રીઓ/અધ્યક્ષ ચેરમેનશ્રીઓ
૩. ડાયરેક્ટરશ્રી, કોમ્પ્યુટર સેન્ટર(વેબસાઈટ ઉપર પ્રસિદ્ધ કરવા અર્થે)

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી, રાજકોટ

NEP - 2020 અંતર્ગત નોન-કાઉન્સિલ અભ્યાસક્રમો માટે ભારતીય જ્ઞાન પ્રણાલી (IKS) અંતર્ગતના વિષયો માટેનો અભ્યાસક્રમ

શ્રીમદ્ ભગવદ્ ગીતા

IKS - 01

CREDITS	TOTAL LEARNING HOURS	TOTAL MARKS	PASSING MARKS	COURSE COMPONENT
02	30	50	18	INDIAN KNOWLEDGE SYSTEM (IKS)

અભ્યાસક્રમના હેતુઓ :-

1. વિદ્યાર્થીઓ ભારતીય જ્ઞાનના ભંડારરૂપ પ્રમુખ ગ્રંથોનો પરિચય મેળવે.
2. આપણા ઉપનિષદ ગ્રંથો એ ભારતીય તત્ત્વજ્ઞાનની આધારશિલા છે. તેના પ્રાથમિક જ્ઞાનથી પરિચિત થાય તેમજ તેમાં વિશ્વબંધુત્વ અને વિશ્વ-ચૈક્યના વિચારો વિદ્યાર્થીઓમાં સંક્રાન્ત થાય.
3. શ્રીમદ્ ભગવદ્ ગીતા એ મહાભારતનો અંશ છે. તેથી મહાભારતની કથાને વિદ્યાર્થીઓ સમજે તથા શ્રીમદ્ ભગવદ્ ગીતાના સારરૂપ તત્ત્વનો બોધ પામે.
4. શ્રીમદ્ ભગવદ્ ગીતા એ વૈશ્વિક જ્ઞાન છે; તેમાંના વિચારો માનવજીવનની સમસ્ત સમસ્યાઓને દૂર કરી શકે છે તથા યુવાનોને- વિદ્યાર્થીઓને ઉત્તમ જીવન અને મનોભાર વિહીન જીવન જીવવામાં કેમ ઉપયોગી થાય તે સમજાવી તેઓને મૂલ્યલક્ષી જીવન જીવવા પ્રેરે તે સમજે.

એકમ-1

1. પ્રસ્થાનત્રયી-સનાતન વૈદિક ધર્મનો મુલાધાર.
2. શ્રીમદ્ ભગવદ્ ગીતાનો અધ્યાયાનુસાર સારાંશ
3. ગીતાનું વૈશ્વિક મહત્ત્વ અને પ્રતિષ્ઠા

એકમ-2

1. સ્થિતપ્રજ્ઞના લક્ષણો વર્તમાન જીવનમાં ઉપયોગિતા
2. ગીતાનો કર્મયોગ અને કર્મ-અકર્મ-વિકર્મની વિભાવના
3. ગીતામાં અવતારનું પ્રયોજન
4. ગીતાનો જ્ઞાનયોગ અને વિજ્ઞાન તેમજ અધ્યાત્મના અંશો

એકમ-3

1. ગીતામાં ભક્તિયોગ અને પુરુષોત્તમયોગ
2. ગીતામાં જીવન જીવવાની કલા
3. ગીતામાં શ્રીકૃષ્ણની વક્તવ્ય શૈલી
4. ગીતા વિશે વિવિધ વિદ્વાનોના મંતવ્યો

સંદર્ભ ગ્રંથો

1. શ્રીમદ્ભગવદ્ગીતા - પ્રિ. સી.એલ. શાસ્ત્રી અને પ્રો પી.સી. દવે, અખિલ હિન્દ પ્રકાશન, અમદાવાદ
2. શ્રીમદ્ ભગવદ્ ગીતા - સાધક સંજીવની સહિત ગુજરાતી ટીકા - સ્વામી રામસુખદાસ, ગીતા પ્રેસ, ગોરખપુર, વિક્રમ સવંત 2071
3. જ્ઞાનેશ્વરી ભગવદ્ ગીતા - સંત જ્ઞાનેશ્વર, સસ્તુ સાહિત્યવર્ધક કાર્યાલય, અમદાવાદ
4. ગીતા અને આપણા પ્રશ્નો - સ્વામી સચ્ચિદાનંદ, ગૂર્જર પ્રકાશન, અમદાવાદ, 1989
5. ગીતા પ્રવચનો - વિનોબા ભાવે, પરંધામ પ્રકાશન, પવનાર, મહારાષ્ટ્ર
6. ગીતા પ્રવેશ (ગીતા પ્રવચનોનો સંક્ષેપ) - લે. વસંત પરીખ, માનવ વિકાસ કેન્દ્ર, વલ્લભ વિદ્યાનગર
7. ગીતા પ્રશ્નોત્તર - લે. જયંતિલાલ રાવલ, શારદાનગર, યુનિવર્સિટી રોડ, રાજકોટ
8. ગીતાના પંચપ્રાણ - પાંડુરંગ આઠવલે શાસ્ત્રી, સદ્ વિચાર દર્શન ટ્રસ્ટ, મુંબઈ
9. નૈતિક શિક્ષણ અને શ્રીમદ્ ભગવદ્ ગીતા - ડૉ. મુગટલાલ થાનકી, નવયુગ પ્રિન્ટીંગ પ્રેસ, અમદાવાદ-16
10. ગીતા નિબન્ધાવલી - શ્રી જયદયાલજી ગોચન્દકા, ગીતાપ્રેસ, ગોરખપુર (ઉત્તર પ્રદેશ)
11. Shrimad Bhagvad Gita - Swami Shivanand, The Divine Life Society, Rushikesh (1940)

Indian Entrepreneurs and Industrial Management

IKS - 02

CREDITS	TOTAL LEARNING HOURS	TOTAL MARKS	PASSING MARKS	COURSE COMPONENT
02	30	50	18	INDIAN KNOWLEDGE SYSTEM (IKS)

Objectives:

- To make the students familiar with the pioneer Indian Entrepreneurs and learn meaningful lessons from their struggle and success
- To provide significant insights for current industrial management and overcoming its challenges

Learning Outcomes:

After completion of the course, learners will be able to:

1. Gain an expansive and deep appreciation of entrepreneurship
2. Understand the role of entrepreneurs in the economy
3. Know history of Indian entrepreneurs in pre and post independence era
4. Know various government schemes for entrepreneurship development

PARTICULARS	NO. OF LECTURES
UNIT NO. 1 : Fundamentals of entrepreneurship and pre independence Indian entrepreneurs <ul style="list-style-type: none"> • Brief concept of entrepreneurship • Meaning and definition of entrepreneurs • Traits of good entrepreneurs • Types and functions of entrepreneurs Struggle and success story of pre independence Indian entrepreneurs <ul style="list-style-type: none"> • Shri Jamsetji Tata • Shri Ghanshyam Das Birla • Shri Ardeshir Godrej 	10
UNIT NO. 2 : Growth of entrepreneurship in India and post independence Indian entrepreneurs <ul style="list-style-type: none"> • Current and emerging scenario of entrepreneurship in India • Government schemes for women entrepreneurs Struggle and success story of pre independence Indian entrepreneurs <ul style="list-style-type: none"> • Shri Ratan Tata • Shri Dhirubhai Ambani • Shri Narayana Murthy Eminent women entrepreneurs <ul style="list-style-type: none"> • Kiran Mazumdar-Shaw • Aditi Gupta • Falguni Nayar 	10
UNIT NO. 3 : Industrial Management <ul style="list-style-type: none"> • Idea Generation, Screening, Selection and Managing Resources • Leading and Building the team in an enterprise • Forms of Ownership • Managing growth, expansion and winding up of business 	10
Total Lectures/Hours	30

Suggested Readings:

- (1) Management and Entrepreneurship Development- By G.S. Sudha , Indus Valley Publication.
- (2) Management of Small scale industry- By Dr. Vasant Desai, Himalayan Publishing House.
- (3) Dynamics of Entrepreneurial Development and Management- By Dr. Vasant Desai, Himalayan Publishing House.
- (4) Venture Capital-The Indian Experience- By J. M. Pandey, Prentice Hall of India Publication.
- (5) Fundamental of Entrepreneurship- By S. K. Mohanty, Prentice Hall of India Publication.
- (6) Entrepreneurial Development- By S.S. Khanna, Sultan Chanda Publication.

Recommended Websites:

- (1) www.ediindia.org
- (2) <https://em.iith.ac.in> (Department of Entrepreneurship and management, IIT Hyderabad)
- (3) <https://old.mu.ac.in> (Mumbai University)
- (4) <https://CCSuniversity.ac.in> (Chaudhari Charan singh University, Meerut)
- (5) SWAYAM Portal – Entrepreneurship by Prof. C.Bhaktavastala Rao, IIT Madras
- (6) SWAYAM Portal – Management: Entrepreneur Development by Prof. Dr. Nilam Panchal

सौराष्ट्र युनिवर्सिटी, राजकोट

NEP - 2020 अंतर्गत नोन-काउन्सिल अस्थासकमो माटे भारतीय ज्ञान प्रणाली (IKS) अंतर्गतना विषयो माटेनो अस्थासकम

BHAGVAD GITA AND MANAGEMENT

IKS - 03

CREDITS	TOTAL LEARNING HOURS	TOTAL MARKS	PASSING MARKS	COURSE COMPONENT
02	30	50	18	INDIAN KNOWLEDGE SYSTEM (IKS)

Objectives:

- To understand and learn out scripture.
- Student should co relate the values from Bhagvad Gita with management principles.
- To develop strong value system for self-development

Learning outcome:

- Students will be able to maintain balance of mind.
- Students will develop strong ethical values and personality.
- Students will be able to live happy and stress free life and finding solutions of any type of problems.

Unit 1: Bhagvat Geeta: An Introduction

Adhyay :1 Shlok numbers: 29, 30, 32, 33, 46, 47

Unit 2: Management Lessons from Bhagvad Gita

Adhyay :2 Shlok number: 47, 50
Adhyay :3 Shlok number: 9, 22, 30
Adhyay :5 Shlok number: 10
Adhyay :18 Shlok number: 46

Unit 3: Self-Management Through Bhagvad Gita

Adhyay:12 Shlok number: 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19
Adhyay :13 Shlok number: 7
Adhyay :14 Shlok number 24
Adhyay:16 Shlok number: 2, 3
Adhyay:17 Shlok number: 14, 15, 16
Adhyay:18 Shlok number: 26

References:

01. Bhagvad Gita: Gorakhpur Press
02. Shrimad Bhagvad Gita- The Song Celestial by Aryan Books International, New Delhi, Vanmali Gita Yogashram Rishikesh.

CREDITS	TOTAL LEARNING HOURS	TOTAL MARKS	PASSING MARKS	COURSE COMPONENT
02	30	50	18	INDIAN KNOWLEDGE SYSTEM (IKS)

Objectives:

- To aware students about strong Indian women in different time.
- To set the role models for women empowerment.
- To provide knowledge about contribution of women jewels in different areas at different time.

Learning Outcomes:

After studying this course student will develop sense of gender equality and recognize the contributions of various female in social, economic, religious and other areas of society.

Unit 1 : Women Jewels in Vedkaal , Ramayan and Mahabharat

Role of woman in Indian Culture,
Detail Discussion on following Women jewels: Mahasati Ansuya, Shakuntala, Sita, Mandodari, Sati Swaha, Vidushi Gargi

Unit 2: Women Jewels in Madyakaal and Arvachinkaal

Padmini , Sati Pingla, Ahalyabai Holkar, Bhagini Nivedita,
Bharat ratna Priyadarshini, Lata Mangeshkar, Kiran Bedi, Mother Teresa, Savitribai Phule.

Unit 3: Woman Jewels in different categories in Contemporary India

Sports: Maricom, P.T. Usha
Space: Sunita Williams, Kalpana Chawla
Social Service: Ila Bhatt,
Literature: Sudha Murthy, Amruta Pritam

Reference Books

1. "Bharat na Nari Ratno": Part 1,2,3 &4 – Shantilal Jani, Pravin Prakashan
2. "Vishwaprasidha Mahilao" – Rajendra Dave, Pravin Prakashan
3. Various e-resources as per teacher and learner convenience.

CREDITS	TOTAL LEARNING HOURS	TOTAL MARKS	PASSING MARKS	COURSE COMPONENT
02	30	50	18	INDIAN KNOWLEDGE SYSTEM (IKS)

Objectives:

- To make students aware about our deep rooted culture and rituals.
- To understand the scientific importance of each Sanskar.

Learning Outcomes:

- Students after studying this course will be able to understand and imbibe the sanskars in their life.
- Students will be able to implement these sanskars in their lives.

Unit 1:

Why sanskars are important in Human Life?

Garbhadhan Sanskar, Pusanvan Sanskar, Simant Sanskar, Jatkarm sanskar, Namkaran sanskar

Unit 2:

Nishkraman Sanskar, Annaprashan Sanskar, Chudakarm (vapan) Sanskar, Karnavedh sanskar, Upnayan Sanskar

Unit 3:

Vedarambh Sanskar, Samavartan Sanskar, Lagna Sanskar, Vanprasth, Sanyast, Antyeshthi.

References :

1. <https://www.divyabhaskar.co.in/dharm-darshan/news/know-the-sixteen-rites-mentioned-in-bhagavadgomandal-and-their-religious-significance-according-to-hinduism-130979508.html>
2. <https://www.sadhanaweekly.com/Encyc/2022/1/3/16-sanskar-in-gujarati.html>
3. "Bhartiya Sol Sanskar"- Prof. Dr. Bhanubhai M. Patel
4. <http://www.raijmr.com/ijrsm/ wp-content/uploads/2017/11/IJRSM 2014 vol02 issue 08 09.pdf>
5. "Sol Sanskar"- by Paratpar guru Dr. Jayant Aathwale, Sanatan Sanstha.

CREDITS	TOTAL LEARNING HOURS	TOTAL MARKS	PASSING MARKS	COURSE COMPONENT
02	30	50	18	INDIAN KNOWLEDGE SYSTEM (IKS)

Objectives:

- To create awareness about Indian Entrepreneurs.
- To discuss success and struggle of all business personalities.
- To motivate students to be an entrepreneur

Learning Outcomes:

- After studying this course students will have awareness and motivation to start their own business.
- Students will be able to understand the critical problems that may arise in setting and running a business.
- Students will be aware about different sectors of business startup and their problems and profits.

Detailed study of following business tycoons and their companies.

Unit 1 - Business Tycoons in Manufacturing Industry

Jamdesjji Tata - Tata, Dhirubhai Ambani _Relience,
Aditya Vikram Birla – Birla Group, Kiran Majumdar Shaw – Biocon,
Karshanbhai Patel - Nirma

Unit 2 - Contributors in Service Sector

Ekta Kapoor – Balaji Telefilms, Narayan Murthy – Infosys,
Sanjiv Bajaj- Bajaj Finserv, Uday Kotak – Kotak Mahindra Bank

Unit 3 - Entrepreneurs in Online sector

Sachin Bansal – Flipkart, Vijay Shekar Sharma Paytm, Falguni Nair – Nykaa,
Yashish Dahiya Policy Baazar, Supam Maheshwari – Firstcry.com

References:

01. “Business Maharajas”- Gita Piramal , Panguin Books
02. “From the world of Business” – Devngshu Dutta , Panguin Books
03. <https://sugermint.com/entrepreneurs-of-india/>
04. <https://digitalscholar.in/indian-entrepreneurs-success-stories/>

सौराष्ट्र युनिवर्सिटी, राजकोट

NEP - 2020 अंतर्गत नोन-काउन्सिल अल्यासकमो माटे भारतीय ज्ञान प्रणाली (IKS) अंतर्गतना विषयो माटेनो अल्यासकम

VEDIC MATHEMATICS

IKS - 07

CREDITS	TOTAL LEARNING HOURS	TOTAL MARKS	PASSING MARKS	COURSE COMPONENT
02	30	50	18	INDIAN KNOWLEDGE SYSTEM (IKS)

Preamble:

Vedic Mathematics is a super-fast way of calculation whereby you can do supposedly complex calculations like 996×998 in less than five seconds flat. It is highly beneficial for college students and students who are appearing for their entrance examinations.

Vedic Mathematics is far more systematic, simplified and unified than the conventional system. It is a mental tool for calculation that encourages the development and use of intuition and innovation, while giving the student a lot of flexibility, fun and satisfaction. It means giving them a competitive edge, a way to optimize their performance and gives them an edge in mathematics and logic that will help them to shine in the classroom and beyond.

Therefore it's direct and easy to implement – a reason behind its enormous popularity among academicians and students. It complements the Mathematics curriculum conventionally taught by acting as a powerful checking tool and goes to save precious time in examinations. The methods & techniques are based on the pioneering work of late Swami Shri Bharati Krishna Tirthaji, Shankracharya of Puri, who established the system from the study of ancient Vedic texts coupled with a profound insight into the natural process of mathematical reasoning.

There are just 16 Sutras or Word Formulae which solve all known mathematical problems in the branches of Arithmetic, Algebra, Geometry and Calculus. They are easy to understand, easy to apply and easy to remember.

Benefits of Vedic Maths:

- Eliminates math-phobia.
- Increases speed and accuracy.
- More systematic, simplified, unified & faster than the conventional system.
- Gives the student flexibility, fun and immense satisfaction
- Provides powerful checking tool
- Saves precious time in examinations.
- Gives the student a competitive edge.
- Develops Left & Right Sides of the brains by increasing visualization and concentration abilities. Knowledge of Vedic Mathematics will be helpful to crack Numerical Aptitude part for students appearing for Competitive Examinations

Objectives:

- To enable the learners to explore the power of Vedic Maths.
- To make learners strong in Numerical Maths.
- To enable learners to recognize and understand simple techniques of Arithmetic Calculations.
- To train learners to use the ideas of Vedic Maths in daily calculations and make those calculations with accuracy and speed.

Learning Outcomes:

By successfully completing this course, the learner will be able to:

- Perform simple arithmetic calculations with speed and accuracy
- Will be able to generate tables of any number
- To perform products of large numbers quickly
- Develop confidence in calculating square roots and cube roots of integers
- Perform difficult calculations speedily.
- Face Numerical Aptitude part of any Competitive Examination confidently.

SYLLABUS		
UNIT	DETAILS	TOTAL HOURS
1	HISTORY AND EVOLUTION OF VEDIC MATHEMATICS, INTRODUCTION OF BASIC VEDIC MATHEMATICS TECHNIQUES IN MULTIPLICATION, TABLES ETC., COMPARISON OF STANDARD METHODS IN VEDIC METHODS.	10
2	VARIOUS TECHNIQUES TO CARRY OUT BASIC OPERATIONS COVERING ADDITION, SUBTRACTION , MULTIPLICATION , DIVISION , COMPLEMENTS AND BASES , GENERAL MULTIPLICATION.	10
3	Applications of Vinculum, Different methods of Squares Cubes, Cube roots, Square roots.	10

Suggested Readings:

- 1) Bhatiya Dhaval, Vedic Mathematics MadeEasy, JaicoPublishing House
- 2) Rajesh Kumar, Vedic Mathematics forstudents taking Competitive Examinations. Unicorn Books 2015 or Later Edition
- 3) Gupta Atul, Power of Vedic Mathematics with Trigonometry, Jaico Books
- 4) V. G. Unkalkar, Magical World of Mathematics (Vedic Mathematics), Vandana Publishers, Bangalore.
- 5) PRADIP KUMAR.
- 6) PARIKSHIT JOBANPUTRA.
- 7) ASHISH SHIPAY , HASMUKH PANSURIYA.

CREDITS	TOTAL LEARNING HOURS	TOTAL MARKS	PASSING MARKS	COURSE COMPONENT
02	30	50	18	INDIAN KNOWLEDGE SYSTEM (IKS)

Objective:

To familiarize students with the cultural diversity and economic significance of Indian tribal communities for the understanding of the historical and cultural factors influencing tribal. Also, it will help to examine the socio-economic challenges faced by tribal and to evaluate government policies for their betterment.

Learning Outcomes:

- To demonstrate a comprehensive understanding of the cultural heritage of Indian tribes and its economic significance.
- To analyse and evaluate the potential for commercializing tribal art and crafts.
- To examine the socio-economic disparities and challenges faced by tribal communities and their impact on economic development.
- To critically assess and propose government policies and initiatives aimed at improving the socio-economic conditions of tribal populations.

Unit 1: Introduction to Indian Tribal Cultural Heritage

1. Definition and Scope of studying Indian Tribal Cultural Heritage
2. Understanding Tribal Identity and Diversity across India
3. Characteristics of Tribal Societies: Social Structure, Kinship, and Community
4. Indigenous Knowledge Systems: Ethno-medicine, Traditional Ecological Knowledge
5. Traditional Governance and Leadership: Panchayats, Councils, Chiefs

Unit 2: Art, Crafts, and Music of Indian Tribal

1. Tribal Art Forms: Warli, Gond, Bhil, Santhal, etc.
2. Traditional Tribal Crafts: Basketry, Pottery, Weaving, Woodwork
3. Role of Art and Crafts in Daily Life and Rituals
4. Tribal Musical Traditions: Instruments, Songs, Dances
5. Folklore and Oral Traditions: Myths, Legends, Folk Songs

Unit 3: Socio-economic Aspects and Challenges of Tribal Communities

1. Economic Activities: Agriculture, Hunting-Gathering, Livelihoods
2. Land and Forest Rights: Importance and Challenges
3. Marginalization and Exploitation: Socio-economic Disparities, Forced Labour
4. Health and Education: Healthcare Practices, Educational Barriers
5. Government Policies and Welfare Schemes for Tribal Development
6. Role of NGOs and Civil Society in Tribal Development

Reference Books:

- 1) "Cultural heritage of Indian tribals" by P.K. Mohanty
- 2) "Cultural Heritage of Indian Tribes" by P.C. Mehta
- 3) "The Cultural Heritage of Tribal Societies in India" by Gajanafar Alam
- 4) "Indian Anthropology" & "Tribal India" by Nadeem Hasnain:
- 5) "Tribal Development in India: The Contemporary Debate" by Govind Chandra Rath
- 6) "Development and Discontent in Tribal India" by Yatindra Singh Sisodia and TapasKumar Dalapati
- 7) "Tribal Development in India" by R. R. Patil
- 8) "Tribal Development in India: A National Review" by Dr. Vijay Prakash Sharma Dr.Swapan Kumar Kolay
- 9) "Tribal Development in India: Challenges and Opportunities" by Dr. Rajkumar Nagwanshee
- 10) "Tribal Development in India", Dr Tara Datt.
- 11) "Tribal Development in India: a case study", M Saundarapandian
- 12) Website Reference TRIBAL CULTURAL HERITAG IN INDIA:
<https://indiantribalheritage.org/#gsc.tab=0>

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી, રાજકોટ

NEP - 2020 અંતર્ગત નોન-કાઉન્સિલ અભ્યાસક્રમો માટે ભારતીય જ્ઞાન પ્રણાલી (IKS) અંતર્ગતના વિષયો માટેનો અભ્યાસક્રમ

બાબાસાહેબ ડૉ. બી. આર. આંબેડકરનું જીવન અને દર્શન

IKS - 09

CREDITS	TOTAL LEARNING HOURS	TOTAL MARKS	PASSING MARKS	COURSE COMPONENT
02	30	50	18	INDIAN KNOWLEDGE SYSTEM (IKS)

ઉદ્દેશ્ય :

- રાષ્ટ્રપુરુષ બાબાસાહેબ ડૉ. બી. આર. આંબેડકરજીના જીવન ચરિત્રથી લોકો પ્રેરણા મેળવે.
- રાષ્ટ્રપુરુષ બાબાસાહેબ ડૉ. બી. આર. આંબેડકરજીના ચિંતન અંગે સમાજમાં જાગૃતિ આવે.
- રાષ્ટ્રપુરુષ બાબાસાહેબ ડૉ. બી. આર. આંબેડકરજીના ચિંતનની મુખ્ય વિશિષ્ટતા એવા સામાજિક ન્યાયના મંત્ર દ્વારા રાષ્ટ્રીય એકતાને કાયમ કરવા.
- સમાજમાં છેવાડાના માનવી સુધી બાબાસાહેબ ડૉ. બી. આર. આંબેડકરજીના વિચારોનો ફેલાવો થાય.

અભ્યાસક્રમ :

A) જીવન

જન્મ અને બાળપણ, પ્રાથમિક શિક્ષણ, હાઈસ્કૂલ શિક્ષણ, કોલેજ શિક્ષણ, વિદેશમાં ઉચ્ચ અભ્યાસ ઉત્તમ ગુણો કઠોર પરિશ્રમ અને ધ્યેય નિષ્ઠા, સત્ય વક્તા, નીડરતા, અનોખો પુસ્તક પ્રેમ, સંશોધનાત્મક દ્રષ્ટિ, સમયનો સદુપયોગ

B) ડૉ.આંબેડકરજીનું દર્શન

રાષ્ટ્ર દર્શન, સમાજ દર્શન, લોકતંત્ર અને ભારતીયો, માનવ દર્શન, ધર્મ દર્શન, યુવા દર્શન, રાજનીતિ દર્શન

C) ડૉ. આંબેડકર જીના દર્શનના સ્તમ્ભ

સમતા, સમાનતા, બંધુતા, શિક્ષણ, સંગઠન, સંઘર્ષ

D) બાબાસાહેબ ડૉ. ભીમરાવ આંબેડકરનું પ્રદાન

ભારતીય સંવિધાન રચના, રિઝર્વ બેન્ક ની પરિકલ્પના, રોજગાર વિનિમય, મજદૂર કલ્યાણ ખોતી(ગણોતીયા) પ્રથા સંઘર્ષ, મહાર વતન પ્રથા સંઘર્ષ, મહિલા સન્માન, જળ નીતિ

સંદર્ભ ગ્રંથ :

- (૧). ભારતીય સંવિધાન (ચતુર્થ આવૃત્તિ - ૨૦૧૧), પ્રકાશક : ભારત સરકાર વિધિ અને ન્યાય મંત્રાલય (૩૦મી એપ્રિલ, ૨૦૧૧ સુધી સુધાર્યા પ્રમાણે)
- (૨). ભારત કા સંવિધાન : ડૉ. બી. આર. આંબેડકર, (અધ્યક્ષ : સંવિધાન પ્રારૂપ સમિતિ) પ્રથમ સભ્યક સંસ્કરણ - ૨૦૧૮, પ્રકાશક : સભ્યક પ્રકાશન - ન્યુ દિલ્હી - ૧૧૦૦૬૩ (હિન્દી આવૃત્તિ)
- (૩). બાબાસાહેબ ડૉ. આંબેડકર સંપૂર્ણ અક્ષર દેહ ગ્રંથ : (લખાણો, પ્રવચનો, પત્રો વગેરેનો સંગ્રહ), જાન્યુઆરી-૧૯૮૪, સહયોગ : ગુજરાત સરકાર, પ્રકાશક : ડૉ. આંબેડકર પ્રતિષ્ઠાન, કલ્યાણ મંત્રાલય, ભારત સરકાર, નવી દિલ્હી.
- (૪). ડૉ. આંબેડકર જીવન અને કાર્ય : લેખક - પદ્મભૂષણ, ડૉ. ધનંજય કીર, અનુ. દેવેન્દ્ર કર્ણિક, મૂળજીભાઈ ખુમાણ, પ્રકાશક : મહેન્દ્ર પી. શાહ, નવભારત સાહિત્ય મંદિર, અમદાવાદ - ૩૮૦૦૦૧
- (૫). ભારતરત્ન ડૉ. ભીમરાવ આંબેડકર : લેખક - ડૉ. નાથાલાલ ગોહિલ, પ્રકાશન : ગૂર્જર સાહિત્ય ભવન, ગાંધીમાર્ગ, અમદાવાદ - ૩૮૦૦૦૧
- (૬). રાષ્ટ્રનિર્માણનાં શિલ્પી ડૉ. ભીમરાવ આંબેડકર, લેખક - નાથુ સોસા, પ્રકાશક - જયેન્દ્ર પી. શાહ, નવસર્જન પબ્લિકેશન, આશ્રમ રોડ, અમદાવાદ - ૩૮૦૦૦૮
- (૭). યુગપુરુષ આંબેડકર, રાજેન્દ્રમોહન ભટનાગર, અનુવાદ - છાયા ત્રિવેદી, પ્રકાશન - ગૂર્જર સાહિત્ય ભવન, ગાંધીધામ, અમદાવાદ - ૩૮૦૦૦૧
- (૮). સામાજિક ક્રાંતિના મહાનાયક ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર, લે. કિશોર મકવાણા, પ્રકા.સંવેદના પબ્લિકેશન, દ્વિતીય આવૃત્તિ - એપ્રિલ, ૨૦૧૭

CREDITS	TOTAL LEARNING HOURS	TOTAL MARKS	PASSING MARKS	COURSE COMPONENT
02	30	50	18	INDIAN KNOWLEDGE SYSTEM (IKS)

ઉદ્દેશ્ય :

- સમાજમાં બંધારણીય માનવ અધિકાર અને ફરજો અંગે જાગૃતિ લાવવી.
- સમાજના વંચિત જનસમૂહને સક્ષમ બનાવવા, વિશેષ કરીને મહિલાઓને માનવ અધિકારો અને ફરજો અંગે જાગૃતિ લાવવી.
- યુવા પેઢીમાં ડૉ. આંબેડકર વિચારોનું સિંચન કરવું, ચરિત્ર ઘડતર કરવું, રાષ્ટ્ર નિર્માણના મૂલ્યોને ચરિતાર્થ કરવા.

અભ્યાસક્રમ :

(૧). ભારતીય સંવિધાનનો સામાન્ય પરિચય

- આમુખ - મૂળભૂત અધિકાર (કલમ : ૧૨ થી ૩૫)
- રાજ્યનીતિના માર્ગદર્શક સિદ્ધાંતો (કલમ : ૩૬ થી ૫૧) - મૂળભૂત ફરજો (કલમ : ૫૧ (ક))

(૨). માનવ અધિકાર, અર્થ, વ્યાખ્યા, વિકાસ અને પાયાના સિદ્ધાંતો

- માનવ અધિકાર અર્થ અને પરિભાષાઓ - માનવ અધિકાર ઉદભવ અને વિકાસ
- માનવ અધિકારના પાયાના સિદ્ધાંતો
 - (ક) જિંદગી - Life (ખ) સ્વતંત્રતા - Liberty (ગ) સમાનતા - Equality
 - (ઘ) બંધુતા - Fraternity (ચ) ગરિમા - Dignity

(૩). માનવ અધિકાર સંરક્ષણની સંસ્થાઓ

- રાષ્ટ્રીય અને રાજ્ય માનવ અધિકાર આયોગ - રાષ્ટ્રીય અને રાજ્ય મહિલા આયોગ
- રાષ્ટ્રીય અનુસૂચિત જાતિ અને અનુસૂચિત જન જાતિ આયોગ
- રાષ્ટ્રીય સફાઈ કામદાર કર્મચારી આયોગ - રાષ્ટ્રીય બાળ આયોગ અને ખાસ અદાલતો

(૪). બંધારણીય માનવીય મૂળભૂત ફરજો (ભારત સંવિધાન : કલમ ૫૧ (ક))

સંદર્ભ ગ્રંથ :

- (૧). ભારતીય સંવિધાન (ચતુર્થ આવૃત્તિ - ૨૦૧૧), પ્રકાશક : ભારત સરકાર વિધિ અને ન્યાય મંત્રાલય (૩૦મી એપ્રિલ, ૨૦૧૧ સુધી સુધાર્યા પ્રમાણે)
- (૨). ભારત કા સંવિધાન : ડૉ. બી. આર. આંબેડકર, (અધ્યક્ષ : સંવિધાન પ્રારૂપ સમિતિ) પ્રથમ સમ્યક સંસ્કરણ - ૨૦૧૮, પ્રકાશક : સમ્યક પ્રકાશન - ન્યુ દિલ્હી - ૧૧૦૦૬૩ (હિન્દી આવૃત્તિ)
- (૩). બાબાસાહેબ ડૉ. આંબેડકર સંપૂર્ણ અક્ષર દેહ ગ્રંથ : (લખાણો, પ્રવચનો, પત્રો વગેરેનો સંગ્રહ), જાન્યુઆરી-૧૯૯૪, સહયોગ : ગુજરાત સરકાર, પ્રકાશક : ડૉ. આંબેડકર પ્રતિષ્ઠાન, કલ્યાણ મંત્રાલય, ભારત સરકાર, નવી દિલ્હી.
- (૪). ડૉ. આંબેડકર જીવન અને કાર્ય : લેખક - પદ્મભૂષણ, ડૉ. ધનંજય કીર, અનુ. દેવેન્દ્ર કર્ણિક, મૂળજીભાઈ ખુમાણ, પ્રકાશક : મહેન્દ્ર પી. શાહ, નવભારત સાહિત્ય મંદિર, અમદાવાદ - ૩૮૦૦૦૧
- (૫). ભારતરત્ન ડૉ. ભીમરાવ આંબેડકર : લેખક - ડૉ. નાથાલાલ ગોહિલ, પ્રકાશન : ગૂર્જર સાહિત્ય ભવન, ગાંધીમાર્ગ, અમદાવાદ - ૩૮૦૦૦૧
- (૬). રાષ્ટ્રનિર્માણનાં શિલ્પી ડૉ. ભીમરાવ આંબેડકર, લેખક - નાથુ સોસા, પ્રકાશક - જયેન્દ્ર પી. શાહ, નવસર્જન પબ્લિકેશન, આશ્રમ રોડ, અમદાવાદ - ૩૮૦૦૦૮
- (૭). યુગપુરુષ આંબેડકર, રાજેન્દ્રમોહન ભટનાગર, અનુવાદ - છાયા ત્રિવેદી, પ્રકાશન - ગૂર્જર સાહિત્ય ભવન, ગાંધીધામ, અમદાવાદ - ૩૮૦૦૦૧
- (૮). સામાજિક ક્રાંતિના મહાનાયક ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર, લે. કિશોર મકવાણા, પ્રકા.સંવેદના પબ્લિકેશન, દ્વિતીય આવૃત્તિ - એપ્રિલ, ૨૦૧૭
- (૯). ભારતનું સંવિધાન, દુર્ગાદાસ બાસુ, પ્રકા.
- (૧૦). માનવ અધિકારોના કાયદો, ડૉ. કૌશિક રાવલ, પ્રકાશન - એકતા પ્રકાશન
- (૧૧). માનવ અધિકાર - સંરક્ષણ અધિનિયમ, સરકાર પ્રેસ રોહિત લો હાઉસ, ૧૯૯૩